

Vec C-178/22

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

8. marec 2022

Vnútroštátny súd:

Tribunale di Bolzano / [omissis]

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

20. február 2022

Trestné konanie vedené proti:

Neznámym páchatel'om

PRACOVNÝ DOKUMENT

[omissis]

TRIBUNALE DI BOLZANO (Súd v Bolzane, Taliansko)

Sudca poverený predbežným vyšetrovaním

vyhlasuje toto

Rozhodnutie o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru Európskej únie podľa článku 267 ZFEÚ

v trestných veciach vedených:

- a) v registri trestných činov pod sp. zn. RGNR 9794/2021/neznámi páchatelia: krádež s prítazujúcimi okolnosťami (články 624 a 625 Trestného zákona) mobilného telefónu [*opis mobilného telefónu*], spáchaná 20. novembra 2021 v Bolzane, ktorú majiteľ telefónu, W.I. nahlásil 21. novembra 2021 Carabinieri di Brunico (policajný útvar v Brunecko, Taliansko),
- b) v registri trestných činov pod sp. zn. RGNR 9228/2021/neznáme osoby: krádež s prítazujúcimi okolnosťami (články 624 a 625 Trestného zákona) mobilného telefónu [*opis mobilného telefónu*], spáchaná 27. októbra 2021 v Bolzane, ktorú majiteľ telefónu, V.M. nahlásil 27. novembra 2021 Carabinieri di Brunico (policajný útvar v Brunecko, Taliansko).

- 1 V súvislosti s dvoma vyššie uvedenými krádežami mobilných telefónov Pubblico Ministero (prokurátor, Taliansko) požiadal tento súd o zabezpečenie výpisov telefónnych hovorov, a to „... *povolenie zabezpečiť od všetkých telefónnych spoločností všetky údaje, ktoré majú k dispozícii s metódami sledovania a lokalizácie (najmä používateľov a prípadne IMEI kódov volaných/volajúcich čísiel, navštívené/dosiahnuté miesta, čas a trvanie hovoru/spojenia a označenie príslušných buniek a/alebo základňových staníc, používateľov a IMEI kódov odosielateľov/príjemcov SMS alebo MMS a, ak je to možné, osobné údaje príslušných majiteľov telefónnych mobilov), o uskutočnených prichádzajúcich a odchádzajúcich telefonických hovoroch/komunikáciách a spojeniach vrátane roamingových hovorov, a to aj v prípade, že volania nie sú vyúčtované (vzvonenia) odo dňa krádeže do dňa vybavenia žiadosti.*“
- 2 Žiadosť zameraná na vypátranie páchatel'a krádeže sa zakladá na článku 132 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 196/2003 (známeho pod názvom „zákon o ochrane osobných údajov“), ktorý bol nedávno zmenený článkom 1 zákonného dekrétu č. 132 z 30. septembra 2021, ktorý bol so zmenami a doplneniami zmenený na zákon č. 178 z 23. novembra 2021. Po zohľadnení vykonaných zmien a doplnení je nové znenie článku 132 ods. 3 legislatívneho dekrétu 196/2003 takéto:

[omissis]

odsek 3: *V lehote uchovávaní stanovenej zákonom (t. j. 24 mesiacov odo dňa oznámenia), ak existujú dostatočné dôkazy o trestných činoch, za ktoré zákon stanovuje trest odňatia slobody na doživotie alebo trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej 3 roky, určeného v súlade s článkom 4 trestného poriadku, a o trestných činoch vyhrážania a obťažovania alebo vyrušovania osôb prostredníctvom telefónu, keď sú vyhrážanie a rušenie závažné, v prípade, že údaje sú relevantné na účely zistenia skutkového stavu, sa na žiadosť prokurátora alebo na návrh obhajcu, obvineného, vyšetrovanej osoby, poškodeného a iných osôb, ktoré uplatnili nárok poškodeného v trestnom konaní zabezpečia po predchádzajúcom povolení sudcu odôvodnenom uznesením,*

odsek 3a: Ak existujú naliehavé dôvody a existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že odklad by mohol mať za následok vážne ohrozenie vyšetrovania, prokurátor nariadi odôvodneným uznesením zabezpečenie údajov, ktoré sa bezodkladne a v každom prípade najneskôr do 48 hodín oznámi sudcovi príslušnému na vydanie riadneho povolenia. Sudca rozhodne o potvrdení platnosti odôvodneným uznesením do 48 hodín.

[omissis]

odsek 3c: Údaje zabezpečené v rozpore s ustanoveniami odsekov 3 a 3a sa nesmú použiť.“

3 Článok 4 Trestného poriadku znie takto:

„Pravidlá určovania súdnej príslušnosti:

Pri určovaní príslušnosti sa zohľadňuje trest stanovený zákonom za každý dokonaný trestný čin alebo pokus. Na pokračovanie, recidívu a okolnosti trestného činu sa neprihliada s výnimkou prítlačujúcich okolností, za ktoré zákon stanovuje iný než obvyklý trest a okolností s osobitným účinkom.“

Pre trestný čin krádeže s prítlačujúcimi okolnosťami (ktorý je predmetom tohto vyšetrovania), ktorý je stíhaný z úradnej moci, je v článku 625 trestného zákona stanovený osobitný trest a trestá sa odňatím slobody na dva až šesť rokov (a pokutou od 927 eur do 1 500 eur). Menej závažná krádež, ktorú možno stíhať na základe oznámenia okradnutej osoby o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, sa v článku 624 Trestného zákona trestá odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky (a pokutou od 154 eur do 516 eur).

Kontext

4 Dňa 2. marca 2021 vydal Súdny dvor Európskej únie (veľká komora) rozsudok vo veci C-746/18 (ECLI:EU:C:2021:152), v ktorom podal výklad k článku 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúcej sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách), ktorý sa vykladá z hľadiska Charty základných práv Európskej únie, najmä článku 7

(ochrana súkromia), článku 8 (ochrana osobných údajov), článku 11 (sloboda prejavu a právo na informácie) a článku 52 ods. 1 (zásada proporcionality obmedzení práv a slobôd).

- 5 Cieľom smernice je chrániť základné práva a rešpektovať súkromný život v sektore elektronických komunikácií a článok 15 umožňuje členským štátom „... prijať legislatívne opatrenia na obmedzenie rozsahu práv a povinností uvedených v článku 5 (dôvernosti komunikácie), článku 6 (údaje o prenose dát), článku 8 (ochrana osobných údajov) ods. 1, 2, 3 a 4 a článku 9 tejto smernice, ak také obmedzenie predstavuje nevyhnutné, vhodné a primerané opatrenie v demokratickej spoločnosti na zabezpečenie národnej bezpečnosti (t. j. bezpečnosti štátu), obrany, verejnej bezpečnosti a na zabránenie, vyšetrovanie, odhaľovanie a stíhanie trestných činov alebo neoprávnené používanie elektronického komunikačného systému podľa článku 13 ods. 1 smernice 95/46/ES. Na tento účel členské štáty môžu, medzi iným, prijať legislatívne opatrenia umožňujúce zadržanie údajov na limitované obdobie, oprávnené z dôvodov stanovených v tomto odseku...“.
- 6 Vzhľadom na rozsah a závažnosť zásahu do uvedených základných práv (právo na súkromie, ochrana osobných údajov, sloboda prejavu a právo na informácie) a zásadu proporcionality Súdny dvor Európskej únie dospel k záveru - pozri bod 45 odôvodnenia -, že reštriktívne legislatívne ustanovenia sú odôvodnené len v prípade stíhania závažných trestných činov, akými sú vážna hrozba pre národnú (štátnu) bezpečnosť a iné formy závažnej trestnej činnosti, keďže výpisy telefónnych hovorov umožňujú aj zhromažďovanie informácií o súkromnom živote osôb prostredníctvom spracovania tzv. metadát (miesto, dátum, čas, trvanie, obdobie, frekvencia a príjemcovia uskutočnených komunikácií). Súdny dvor ďalej uviedol – pozri bod 46 a nasledovné odôvodnenie – že zabezpečenie údajov môže povoliť len sudca (právomoc prokurátora nepostačuje) a že zabezpečené údaje možno uchovávať len po nevyhnutne potrebný čas.
- 7 Vzhľadom na výkladovú voľnosť, pokiaľ ide o určenie trestných činov, ktoré predstavujú „vážnu hrozbu pre národnú bezpečnosť alebo iné formy závažnej trestnej činnosti“, Corte di Cassazione (Kasačný súd, Taliansko), druhá komora, v rozsudku č. 33116 zo 7. septembra 2021 dospel k záveru, že rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 2. marca 2021 nie je priamo uplatniteľný vnútroštátnymi súdmi, pretože sám o sebe nemá znaky vykonateľnosti. V dôsledku toho vnútroštátny zákonodarca zasiahol prostredníctvom vyššie uvedeného zákonného dekrétu č. 132 z 30. septembra 2021 (ktorý bol so zmenami a doplneniami zmenený na zákon č. 178 z 23. novembra 2021), ktorým určil závažné trestné činy, pre ktoré možno zabezpečiť výpisy ako trestné činy, za ktoré možno uložiť trest „... s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky...“. Inými slovami, podľa vnútroštátneho zákonodarcu je možné naďalej zabezpečiť výpisy telefónnych hovorov aj v prípade krádeže, aj keď je minimálnej hodnoty, ako je krádež mobilného telefónu alebo bicykla.

- 8 Podľa vnútroštátneho súdu: článok 15 smernice („... *Členské štáty môžu prijať legislatívne opatrenia na obmedzenie rozsahu práv a povinností...* [na základné práva]... *ak také obmedzenie predstavuje... nevyhnutné, vhodné a primerané opatrenie v demokratickej spoločnosti na zabezpečenie národnej bezpečnosti, obrany, verejnej bezpečnosti...*“), ako ho vyložil Súdny dvor Európskej únie 2. marca 2021, umožňuje obetovať takéto základné práva len v prípade závažných trestných činov. Taliansky zákonodarca ich však obetuje aj v prípade krádeže mobilného telefónu, čím venuje malú pozornosť základným právam a ešte menšiu pozornosť zásade proporcionality (článok 52 Charty základných práv Európskej únie). Táto zásada vždy vyžaduje rovnováhu medzi závažnosťou trestného činu a základnými právami, ktoré boli obetované pre jeho stíhanie. Zistenie trestného činu krádeže neodôvodňuje – pri vyvažovaní dotknutých hodnôt – obetovanie základných práv na rešpektovanie súkromného života (článok 7 Charty základných práv), na ochranu osobných údajov (článok 8) a na slobodu prejavu a práva na informácie (článok 11). Boli by to prázdne práva, keby sa mohli obetovať v prípade málo závažného trestného činu.
- 9 Trestná sadzba trestu stanovená v článku 132 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 196/2003 (trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej 3 roky) umožňuje zabezpečenie výpisov telefónnych hovorov aj v prípade trestných činov, ktoré sú málo spoločensky nebezpečné, a ktoré sú preto trestané len na základe oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin podaného poškodeným. To je napríklad prípad trestného činu vlámania, ktorý sa podľa článku 614 Trestného zákona trestá odňatím slobody na jeden až štyri roky. Ďalšími trestnými činmi, ktorých trestná sadzba nevyklučuje zabezpečenie výpisov telefónnych hovorov trestaných z dôvodu nízkej spoločenskej nebezpečnosti na základe obyčajného oznámenia poškodeného o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, sú trestné činy uvedené v článku 633 Trestného zákona (vniknutie na pozemok a do budov): odňatie slobody na jeden až tri roky a pokuta od 103 eur do 1 032 eur) alebo článok 640 Trestného zákona (menej závažný podvod: odňatie slobody na šesť mesiacov až tri roky a pokuta od 51 eur do 1 032 eur). Tento súd sa domnieva, že zásada proporcionality bráni zabezpečeniu výpisov telefónnych hovorov pre tento druh trestného činu, ktorý nie je závažným činom, keďže je trestaný len na základe oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin podaného poškodeným.
- 10 Je potrebné poznamenať, že voľná úvaha súdu pri odmietnutí povolenia zabezpečiť výpisy telefónnych hovorov je veľmi obmedzená, pretože v prípade „... *dostatočných dôkazov o trestnom čine...*“ povolenie musí byť vydané, ak je „... *relevantné na účely zistenia trestného činu...*“. Zákonodarca neponecháva súdu žiadny priestor na voľnú úvahu v súvislosti s konkrétnou závažnosťou trestného činu. Toto hodnotenie vykonal zákonodarca raz a navždy, keď všeobecne a bez rozlišovania medzi jednotlivými druhmi trestných činov stanovil, že zabezpečenie výpisov sa má umožniť pri všetkých trestných činoch, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky.

- 11 Je preto potrebné opätovne položiť Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálnu otázku, či článok 15 ods. 1 smernice 2002/58/ES, ako bol vyložený v rozsudku z 2. marca 2021 (vec C-746/18), bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá všeobecne a bez rozlišovania medzi jednotlivými druhmi trestných činov ukladá v prípade dostatočných dôkazov o trestnom čine povinnosť zabezpečiť výpisy telefónnych hovorov v súvislosti s trestnými činmi, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky a pokutu.
- 12 Súdnemu dvoru Európskej únie sa presnejšie predkladá nasledujúca prejudiciálna otázka týkajúca sa dvoch trestných konaní vedených pod číslami RGNR 9794/neznámi páchatelia 2021 a RGNR 9528/neznámi páchatelia 2021, ktoré sú v štádiu vyšetrovania:

„Bráni článok 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 vnútroštátnej právnej úprave, akou je článok 132 legislatívneho dekrétu č. 196 z 30. júna 2003 (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“), ktorého odsek 3 bol zmenený zákonným dekrétom č. 132 z 30. septembra 2021, ktorý bol so zmenami a doplneniami zmenený na zákon č. 178 z 23. novembra 2021 a ktorý v platnom znení znie takto:

3. V lehote uchovávaní stanovenej zákonom, ak existujú dostatočné dôkazy o trestných činoch, za ktoré zákon stanovuje trest odňatia slobody na doživotie alebo trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky, určeného v súlade s článkom 4 Trestného poriadku, a o trestných činoch vyhrážania a obťažovania alebo vyrušovania osôb prostredníctvom telefónu, keď sú vyhrážanie a rušenie závažné, v prípade, že údaje sú relevantné na účely zistenia skutkového stavu, sa na žiadosť prokurátora alebo na návrh obhajcu, obvineného, vyšetrovanej osoby, poškodeného a iných osôb, ktoré uplatnili nárok poškodeného v trestnom konaní zabezpečia po predchádzajúcom povolení sudcu odôvodneného uznesením?

13 [omissis]

14 [omissis]

[prerušenie, pokyny kancelárii, adresa vnútroštátneho súdu]

[omissis]

[omissis] [popis príloh]

[omissis] V Bolzane 20. februára 2022

[omissis]